

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРАЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

А.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУАЗИЯ ҰАТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ А.Н. ГУМИЛЕВА
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

«ҰАТТЫҚ ВАЛЮТАНЫҢ ТҰРАҚТЫЛЫҒЫ МЕМЛЕКЕТТІҢ
ҚАРЖЫЛЫҚ КАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ»
Қазақстан Республикасының ұлттық валютасының 30 жылдығына арналған
халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының
МАТЕРИАЛДАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

Международной научно-практической конференции,
посвященная 30-летию национальной валюты Республики Казахстан
«СТАБИЛЬНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ВАЛЮТЫ КАК ФАКТОР
ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ГОСУДАРСТВА»

COLLECTION OF REPORTS

of the international scientific and practical conference dedicated to the 30th anniversary
of the national currency of the Republic of Kazakhstan
«STABILITY OF THE NATIONAL CURRENCY AS A FACTOR OF ENSURING
FINANCIAL SECURITY OF THE STATE»

АСТАНА, ASTANA,
2023

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н. ГУМИЛЕВА

MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

**"ҰЛТТЫҚ ВАЛЮТАНЫҢ ТҰРАҚТЫЛЫҒЫ МЕМЛЕКЕТТІҢ ҚАРЖЫЛЫҚ
ҚАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ"**
Қазақстан Республикасының ұлттық валютасының 30 жылдығына арналған
халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының
МАТЕРИАЛДАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
Международной научно-практической конференции, посвященная 30-летию
национальной валюты Республики Казахстан
**«СТАБИЛЬНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ВАЛЮТЫ КАК ФАКТОР ОБЕСПЕЧЕНИЯ
ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ГОСУДАРСТВА»**

COLLECTION OF REPORTS
of the international scientific and practical conference dedicated to the 30th anniversary of the
national currency of the Republic of Kazakhstan
**"STABILITY OF THE NATIONAL CURRENCY AS A FACTOR OF ENSURING
FINANCIAL SECURITY OF THE STATE"**

ASTANA, 2023

ӘОЖ 336(075.8)
КБЖ 65.261
М17

Редакциялық алқа:

Мақыш С.Б. – Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ Басқарма мүшесі – академиялық мәселелер жөніндегі проректоры
Жағыпарова А.О. – Экономика факультінің деканы
Ажмухамедова А.А. – Экономика факультеті деканының ғылыми жұмыстар жөніндегі орынбасары
Мажитов Д.М. – «Қаржы» кафедрасының профессоры
Бұлақбай Ж.М. – «Қаржы» кафедрасының меңгерушісі
Майдырова А.Б. – «Экономика және кәсіпкерлік» кафедрасының меңгерушісі
Сембиева Л.М. – «Мемлекеттік аудит» кафедрасының меңгерушісі
Аманова Г.Д. – «Есеп және талдау» кафедрасының меңгерушісі
Муталиева Л.М. – «Туризм» кафедрасының меңгерушісі
Мухияева Д.М. – «Менеджмент» кафедрасының меңгерушісі
Алина Г.Б. – «Бизнес және басқару» факультетінің деканы, Esil University

М17 «Ұлттық валютаның тұрақтылығы мемлекеттің қаржылық қауіпсіздігін қамтамасыз ету факторы ретінде» Қазақстан Республикасы Ұлттық валютасының 30 жылдығына арналған халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясы. – Астана: Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, 2023. – 787 б. Международная научно-практическая конференция, посвященная 30-летию национальной валюты Республики Казахстан **«Стабильность национальной валюты как фактор обеспечения финансовой безопасности государства»**. – Астана: ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, 2023. – 787 с. International scientific and practical conference dedicated to the 30 th anniversary of the national currency of the Republic of Kazakhstan **«Stability of the national currency as a factor of ensuring financial security of the state»**. – Astana: L.N. Gumilyov ENU, 2023. – 787 p.

ISBN 978-601-337-909-8

Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның еңбектер жинағында мемлекеттің қаржылық қауіпсіздігін қамтамасыз ету және Қазақстан Республикасы ұлттық валютасының тұрақтылық факторлары қарастырылған.

В сборнике трудов международной научно-практической конференции рассмотрены факторы обеспечения финансовой безопасности государства и стабильности национальной валюты Республики Казахстан.

In the collection of works of the international scientific and practical conference, factors of ensuring the financial security of the state and the stability of the national currency of the Republic of Kazakhstan are considered.

ISBN 978-601-337-909-8

ӘОЖ 336(075.8)
КБЖ 65.261

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2023

долларов[5].

Обсуждение результатов. Итак в 2019 году все было неплохо, пандемии нет, субсидий мало, но люди верят, что в 2020 году все будет хорошо. В 2020 году все рушится и появляется пандемия, бизнес не работает, субсидии есть, но они не работают как надо. В 2021 году, система работы МСП налаживается, но показатели остаются на уровне 2019 года, но субсидирование работает правильно. 2022 год показатели просто прекрасны, но это не заслуга общей системы субсидирования, но лишь влияние внешних факторов.

Выводы. Чего же мы боимся, почему все выглядит неплохо, а в 2022 году и вовсе замечательно?! Мы считаем что количество отечественных зарегистрированных и действующих субъектов МСП будет либо на одном уровне, либо не будет расти вовсе, предполагается что сработает эффект “рикошета”, ситуация в которой в связи с закончившимися каникулами для МСП, бизнесы которые были открыты в годы с 2020-2022 будут неумолимо закрываться, связано это напрямую с налоговой политикой, а также с неверным курсом фискальной политики в РК.

Мы предлагаем продлить налоговые каникулы для бизнесов, которые “на грани”, не использовать прогрессивное налогообложение, ибо при таких условиях будут падать и так низкий инвестиционный потенциал фирм, либо использовать плавающую процентную ставку на налоги этих субъектов МСП. То есть, пересматривать из года в год процентную ставку смотря на внутреннюю ситуацию в стране.

Список литературы

1. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег. Избранное. — М.: Эксмо, 2007. — 960 с. — ISBN 978-5-699-20989-7.
2. Отчеты о состоянии МСП в РК:
https://damu.kz/poleznaya-informatsiya/msb_reports/
3. Об инвестиционной деятельности в РК: <https://stat.gov.kz/ru/industries/business-statistics/stat-invest/publications/5216/>
4. Основные показатели экономического развития Казахстана за 2022 год.
<https://marketingcenter.kz/20/economy-kazakhstan-2022.html>
5. Доклад Министра национальной экономики РК Куантырова А.С
<https://www.gov.kz/memleket/entities/economy/press/article/details/125573?lang=ru>
6. Закон Республики Казахстан О введении в действие Кодекса Республики Казахстан «О налогах и других обязательных платежах в бюджет» (Налоговый кодекс)-
https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=33745225.

ҚАЗАҚСТАНДА КЛАСТЕРЛІК БАСТАМАЛАРДЫ ҚАРЖЫЛАНДЫРУ АЛГОРИТМІ

Досмаганбетов Н.С.

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана қ., Қазақстан,
e-mail: dosmnurlan@yandex.ru

Андатпа. Мақалада шектеулі бюджеттік ресурстарды, сондай-ақ бірлескен қызметтің әлеуетті қатысушыларының инвестицияларын неғұрлым тиімді пайдалану тұрғысынан инновациялық-бағдарланған өңірлік кластерлерді құру технологиясы ұсынылады, ол өңірдегі кластерлік бастаманы мемлекеттік қаржыландыру туралы шешім қабылдау алгоритмін ғана емес, сонымен қатар оны қолдаудың пәрменді инфрақұрылымын қалыптастыру тәсілдерін де қамтиды.

をわ

Аннотация. В статье с позиции наиболее эффективного использования ограниченных бюджетных ресурсов, а также инвестиций потенциальных участников совместной деятельности предлагается технология создания инновационно-ориентированных региональных кластеров, которая включает не только собственно алгоритм принятия решения о государственном финансировании кластерной инициативы в регионе, но также способы формирования действенной инфраструктуры ее поддержки.

Abstract. In the article, from the perspective of the most effective use of limited budgetary resources, as well as investments of potential participants in joint activities, a technology for creating innovation-oriented regional clusters is proposed, which includes not only the actual algorithm for making a decision on state financing of a cluster initiative in the region, but also ways to form an effective infrastructure to support it.

Кілт сөздер: кластерлік бастама, өңір, қаржыландыру, жаңғырту, даму институттары.

Теңгерімді өңірлік дамудың инновациялық траекториясын қалыптастырудың тиімді құралы ретінде кластерлерді барған сайын мойындау және мемлекеттік қолдау өңірлердегі кластерлік бастамаларды қаржыландырудың, сондай-ақ оларды инфрақұрылымдық қамтамасыз етудің жаңа тиімді тетіктері мен үлгілерін іздестіру қажеттілігін айқындайтынын атап өткен жөн.

Авторлардың көпшілігі макроэкономикалық деңгейде кластерлік бастамаларды қаржылық қамтамасыз ету инфрақұрылымының негізгі элементтері мемлекеттік-жеке әріптестік қағидаттарында жұмыс істейтін даму институттары - инновациялық кәсіпкерлікті қаржыландыруға бағдарланған арнайы экономикалық аймақтар, инвестициялық және венчурлік қорлар болуға тиіс екендігімен келіседі.

Жекелеген өңірлер деңгейінде мұндай міндеттерді «кластерлік бастамаларды ынталандыру үшін алғышарттар мен институционалдық жағдайлар жасайтын, инновациялық идеяларды қалыптастыруды қамтамасыз ететін» өңірлік инновациялық бағдарламалар, технологиялар трансфері орталықтары, технопарктер, бизнес-инкубаторлар орындауы тиіс [1].

Қаржылық инфрақұрылым нысандарының ішінде репродуктивті үдерістердің үздіксіздігін қамтамасыз ете отырып, әртүрлі қаржылық-несиелік қызметтер көрсететін әмбебап және негізгі мақсаты инновациялық жобаларды, соның ішінде кәсіпорындардың, білім беру және ғылыми-зерттеу ұйымдарының кластерлік өзара іс-қимылы нәтижесінде жүзеге асырылатын жобаларды қолдау болып табылатын ерекше қызметтерді бөліп көрсетуге болады.

Мәселен, қазақстандық мысалда жүйеленген түрде бұл инвесторлардың белгілі бір шарттарда несиелік ресурстармен қамтамасыз етіле отырып, кластерді қалыптастыру, дамыту және әрекет ету үдерістеріндегі рөлі (олардың құрамына олар да кіруі мүмкін) 1-кестеде көрсетілген.

Кесте 1 – Қазақстан өңірлерінде кластерлік бастамаларды қаржылық етудегі қаржылық ұйымдардың рөлі

Қаржылық ұйымдардың түрлері	Кластерлік бастамаларды қамтамасыз етудегі рөлі	Шарттары
Коммерциялық банктер	- басқарушылық компанияның құрылуын қамтамасыз ету	- инвестициялық жобаны оң бағалау;
Инвестициялық банктер	- инвестициялық жобаны жүзеге асыруға қаржы ресурстарын бөлу	- құрылатын кластердің акционерлік капиталына үлескер болу (49%-дан аспайтын); - жобаның бастамашысы жобаны жүзеге асырудың бастапқы

		кезеңінде ақшалай немесе заттай формада өз капиталының 10-30%-н салуы қажет
Лизингтік компаниялар	- өндірісті жаңғырту үдерістерін қаржыландыру	- жобаны іске асырудың техникалық мүмкіндіктерінің болуы - жобаның экономикалық тиімділігінің оң бағалануы - лизингке алынған құрал-жабдықты сатып алу мүмкіндігі
Венчурлік қорлар	- инновациялық кластерлік жобаларды бастапқы кезеңдерінде қаржыландыру - инновациялық кластерлік жобаларды қаржыландыру үшін арнайы қорлар құру және олардың қызметін үйлестіру	- жобаның инновациялық сипатта болуы, яғни, бұл саланың жаңаша ғылыми әзірлемелері және жоғары технологиялары - кәсіпкер өзінің акцияларының бақылау пакетін инвесторға табыстауы қажет
Инвестициялық қорлар	- кластердің құрылымына кіретін шаруашылық субъектілердің бағалы қағаздар пакетін бір ортаға шоғырландыру	- инвестициялардың табыстылығының жоғары көрсеткіштері
<i>Ескерту – [1] әдебиет негізінде автормен құрастырылды</i>		

Дәстүрлі түрде инвестициялық жобаларды қаржыландырудың негізгі көзі коммерциялық және инвестициялық банктер болып табылады. Кластерлік саясатты іске асырудағы банктердің рөлін қарастыра отырып, банктер жобалық қаржыландыру қажеттіліктері үшін қаржылық ресурстармен қамтамасыз ететінін және бастапқы кезеңде жоғары тәуекелді жобаларға нашар бағдарланғанын тағы бір рет атап өткен жөн.

Тұтастай алғанда, несиелік ұйымдардың жеткілікті үлкен санына қарамастан, олардың қызметі тұрғын үй және тұтынушылық несиелеу секторына көбірек бағытталғанын атап өтуге болады. Сонымен қатар, инновациялық жобаларды әзірлеу сатысында қаржыландыруға бағдарланған делдалдық ұйымдардың іс жүзінде толық жоқтығын, қаржы-кредит секторының кластерлік бастамаларды қолдауға бағдарлануының төмендігін атап өткен жөн.

Сонымен қатар, ірі аймақтық кластерлерді құру жобаларын іске асыру үшін инвестициялық ресурстарды қалыптастыру тәжірибесін талдау дамудың бастапқы кезеңінде сенімді әлеуетті пайда көзі ретінде объект туралы түсінік қалыптасуы керек екенін көрсетеді. Осы тұрғыда кластерлеу жобаларының инвестициялық тартымдылығын айқындайтын факторлардың әсерін есепке алудың жоғарыда аталған қажеттілігі Қазақстанның экономикалық кеңістігінің ашықтығына, қойылған мақсаттарға қол жеткізу үшін көптеген өзара айрықша жолдарды пайдалану мүмкіндігіне байланысты. Бұл инвесторлар кластерлік жобаның инвестициялық тартымдылығын бағалап, белгілі бір жобаға қатысу туралы негізделген инвестициялық шешім қабылдауы керек [2].

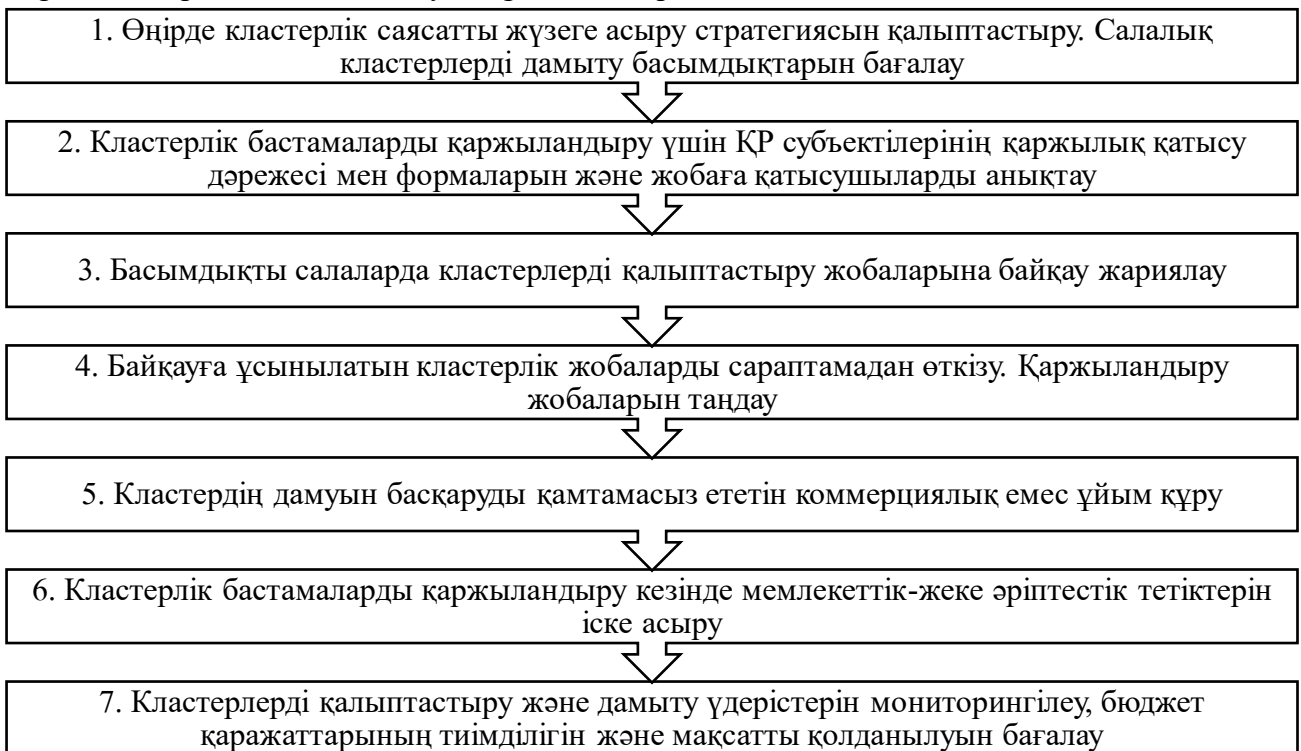
Кластерлік бастамаларды қаржыландырудың тағы бір көзі Қазақстан Республикасы субъектілерінде қаржы секторының едәуір үлесін алатын инвестициялық қорлар болып табылады. Алайда, бұл институттар жоғары тәуекелді кластерлік бастамаларды қаржыландыруға айтарлықтай қызығушылық танытпайды. Осыған байланысты кластерлік бастамаларды инвестициялаудың жеткілікті жаңа және перспективалы нысаны кластер құрылымына біріктірілген өтімді емес бағалы қағаздар пакеттерін шоғырландыруға мүмкіндік беретін венчурлық пай қорларын қалыптастыру болуы мүмкін.

Кластерлік бастамалар аясында жаңа технологияларды әзірлеу және коммерцияландыру жөніндегі жобаларды қолдауға бағытталған даму институты болып табылатын бірқатар даму институттарының, оның ішінде: Қазақстанның инвестициялық қоры, Қазақстан Даму банкі, Қазақстанның Венчурлік қоры, «Инновациялық технологиялар паркі» кластерлік қоры сияқты даму институттарының қызметін маңызды бағыт деп санауға болады. Біздің пікірімізше, Қазақстан өңірлерінде кластерлік бастаманы қаржыландыру туралы шешім қабылдау кезеңдерінің реттілігі келесі алгоритм түрінде ұсынылуы мүмкін (сурет 1).

Ұсынылған алгоритм кезеңдерінің мазмұнын келесідей ашып көрсетеміз.

1. Өңірде кластерлік саясатты іске асыру стратегиясы кластерлендіру үдерістерінің жиынтық сипатын ескере отырып әзірленеді және өңірдің әлеуметтік-экономикалық даму стратегиясының құрамдас бөлігі болып табылады. Бұл кезеңде кластерлік жобаға қатысушылардың мүдделерін жоғары тәуекел мен оны іске асырудың бастапқы шығындарын ескере отырып, барынша өзара байланыстыруды қамтамасыз ету маңызды. Өңірлік кластерлік стратегияны әзірлеу әдістері жеткілікті түрде әзірленген және қазіргі заманғы отандық және шетелдік әдебиеттерде кеңінен ұсынылған.

2. Бұл кезеңде ҚР субъектісі мен жергілікті өңірдің жобаны қаржыландыруға қатысу дәрежесін, атап айтқанда кластерлік бастаманы қаржыландыру кезеңдерін, инфрақұрылымдық объектілердің тізбесін, оларды құру мен дамытуды қаржыландыру көлемін анықтау қажет. Қаржы ағындарын қалыптастырудың келесі кезеңдерін бөліп көрсетуге болады: кластерді ұйымдастырудың ұйымдық-құқықтық мәселелері, ғылыми зерттеулерді жүзеге асыру, кадрларды даярлау және біліктілігін арттыру саласындағы қызмет, технологиялар трансфері, инвестициялық қызмет, өндірістік-шаруашылық қызмет. Өрбір кезең мемлекеттік-жеке әріптестіктің өзіндік моделін қалыптастыруды көздейді. Қаржы ағындарын кезеңдер бойынша бөлу жобаны іске асырудың белгіленген жоспарынан ауытқыған жағдайда инвесторлардың қаржылық тәуекелін едәуір төмендетуге, сондай-ақ аралық нәтижелерге сәтті қол жеткізген кезде қаржы қаражатын тартудың қосымша мүмкіндіктерін қамтамасыз етуге мүмкіндік беретінін атап өтеміз.

Сурет - 1. Өңір экономикасында кластерлік бастаманы қаржыландыру алгоритмі

Ескерту – автормен құрастырылды

3. Бұл кезеңнің айрықша ерекшелігі бюджет қаражатын берудің конкурстық тетіктерін іске асыру арқылы, сондай-ақ кластерлік жобаларға қатысушыларға қолайлы салық режимін қамтамасыз ету арқылы кластерлік құрылымдарды қалыптастыру процестеріне әртүрлі масштабтағы бизнесті, ғылыми-зерттеу ұйымдарын, қаржы-кредит мекемелерін тартуды ынталандыру болып табылады.

4. Кластерлік бастамаларды іріктеудің негізгі өлшемшарты оларды іске асырудан алынатын синергетикалық нәтижелерді (әлеуметтік, экономикалық, экологиялық, инновациялық және т.б.) барынша арттыру болып табылады. Кластерлік жобаларға сараптама жүргізу кезінде бюджеттік және әлеуметтік-экономикалық тиімділікті бағалаудан басқа, кластер субъектілерінің өз қызметін жүзеге асыру үшін қосымша капитал тарту қабілетін назарға алу қажет.

5-6. Инновациялық аумақтық кластерлерді дамыту бағдарламаларын конкурстық іріктеу туралы әдістемелік материалдарға сәйкес кластерді басқару жүйесін қалыптастыру үшін онда кластер субъектілері - ұйымдардың, республикалық, өңірлік және жергілікті билік органдарының, сондай-ақ даму институттарының өкілдігі бар мамандандырылған басқару органын құру көзделеді. Бұл басқару органы кластерді стратегиялық дамыту мәселелері бойынша негізгі шешімдерді әзірлеу және қабылдау мақсатында заңды тұлғаның құқықтарында да, тиісті келісім негізінде де құрылуы мүмкін.

7. Мониторингтің негізгі міндеттері:

- кластерлік түзілімдердің дамуының сыртқы жағдайларын бағалау;
- кластер жұмысының ішкі үдерістерінің тиімділігін бағалау;
- кластер қызметінің өңірдің әлеуметтік-экономикалық даму көрсеткіштеріне әсерін бағалау.

Кластерді дамытудың сыртқы жағдайларын бағалау кезінде кластерлік саясатты іске асырудың маңызды аспектісі ретінде кластерлік бастамаларды қаржыландыру жүйесінің жай-күйін диагностикалауға ерекше назар аудару қажет. Бюджет қаражатын пайдалану туралы, сондай-ақ кластерлік жобаны іске асыру туралы кластерді басқару органдары Есеп комитетіне есеп береді. Ішкі венчурлық қордың қаражатын қоса алғанда, кластердің қаржы ресурстарын пайдалану тиімділігіне ішкі бағалау жүргізу үшін қазіргі ғылыми әдебиеттерде кеңінен көрсетілген инвестицияларды бағалаудың қолданыстағы әдістемелерін пайдалануға болады [3].

Сонымен, кластерлік бастамаларды қаржыландыруға ұсынылған тәсіл жобаны іске асырудың барлық кезеңдерінде бюджеттік және бюджеттен тыс көздерден туындайтын қаржы ағындарын үйлестіруге мүмкіндік береді, сонымен бірге өңірлік дамуды басқарудың кешенді тәсілін қалыптастыра отырып, кластерді тұтас білім ретінде дамытуды қамтамасыз етеді. Кластерлік бастамаларды қаржыландырудың ұсынылған тетігі қаржы-қаражаттарын инновациялық даму мақсаттарына мақсатты түрде шоғырландыруға және саралап бөлуге мүмкіндік береді, бұл әсіресе бюджет тапшылығы тұрақты өңірлер үшін өте маңызды.

Бұдан басқа, инновациялық аумақтық кластерлерді, бизнес-қоғамдастықтар, ғылыми-зерттеу және қаржы-кредит ұйымдары, өңірлік және жергілікті билік өкілдерін дамыту бағдарламаларын іске асыруға бағытталған қаржы ағындарын басқару үдерістеріне кеңінен тарту әлеуметтік әріптестік институтын дамытуға, кластерлік жобаларды бағалаудың объективтілігін арттыруға ықпал етеді және мемлекеттік-жеке әріптестік тетіктерін іске асыру үшін билік органдарының жауапкершілігін арттыруды қамтамасыз етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Матвеев Л.Г. и др. Стимулирование регионального развития: инструментарий системного подхода // Terra Economicus. 2017. – Т.5. - №4. –С.23-32.
2. Адаспаев Е.Н. Кластерная политика региона // Промышленная политика в РК. 2018. - №8. – С.18-25.

3. Видение развития территориальных кластеров в Казахстане // Материалы «QazIndustry» Министерства индустрии и инфраструктурного развития РК. Нур-Султан: 2021. – 17с.

ДОЛЛАР: 2024 ЖЫЛЫ ДАМУ МҮМКІНДІКТЕРІ ЖӘНЕ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Жангожа А.Т.

Ғылыми жетекшісі – аға оқытушы Карипова М.А.
М.Қозыбаев атындағы СҚУ, Петропавл қ., Қазақстан
zhangozha.aktilek@gmail.com

Аңдатпа. Мақаланың зерттеу мәселесі қазіргі уақытта маңызды болып табылады. Бұған осы тақырыпқа қатысты көтерілген мәселелердің зерттелуі дәлел.

Жұмыстың өзектілігі мынада: қазіргі таңда әлемдік экономиканың дамуының негізгі себептерінің бірі доллар бағамы болып табылады. Қазақстанның ұлттық валютасы теңгеге қатысты доллардың құны негізінен Қазақстан Республикасы азаттарының қаржылық жағдайын және елдің инфляция деңгейін көрсетеді. 2024 жылға доллардың бағамы болжамды түрде әлемдегі жағдайларға байланысты жасалған. Валютаға әсер ететін маңызды факторларға теңгенің сыртқы нарықтағы құны, саяси жағдай және доллардың еуроға, рубльге және басқа ендердің валюталарына қатысты бағамы жатады. Басқа факторлар АҚШ валютасының теңгеге, еуроға немесе басқа валютаға қатысты бағасының өзгеруіне аз әсер етеді.

Жұмыстың мақсаты - 2024 жылға доллардың даму мүмкіндіктерімен ерекшеліктерін зерттеу. Зерттеу нәтижелері бойынша болжамдарға байланысты қорытынды жасалды.

Аннотация. Исследование статьи актуально на данный момент. Об этом свидетельствует изучение вопросов, поднятых на данную тему.

Актуальность работы заключается в следующем: в настоящее время одной из главных причин развития мировой экономики является курс доллара. Стоимость доллара по отношению к национальной валюте Казахстана тенге в основном отражает финансовое положение Азатов Республики Казахстан и уровень инфляции страны. Курс доллара на 2024 год прогнозируется в зависимости от условий в мире. К важным факторам, влияющим на валюту, относятся стоимость тенге на внешнем рынке, политическая ситуация и курс доллара по отношению к евро, рублю и валютам других широт. Другие факторы мало влияют на изменение цены валюты США по отношению к тенге, евро или другой валюте.

Цель работы - изучить особенности развития доллара на 2024 год.

По результатам исследования были сделаны выводы, связанные с прогнозами.

Abstract. The research of the article is relevant at the moment. This is evidenced by the study of the issues raised on this topic.

The relevance of the work is as follows: currently, one of the main reasons for the development of the world economy is the dollar exchange rate. The value of the dollar against the national currency of Kazakhstan tenge mainly reflects the financial situation of the Azats of the Republic of Kazakhstan and the country's inflation rate.

The dollar exchange rate for 2024 is projected depending on the conditions in the world. Important factors affecting the currency include the value of tenge on the foreign market, the political situation and the dollar exchange rate against the euro, ruble and currencies of other latitudes. Other factors have little effect on the change in the price of the US currency in relation to tenge, euro or other currency.

The purpose of the work is to study the features of the development of the dollar for 2024. According to the results of the study, conclusions related to forecasts were made.